

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:
Pe un an 2 fl.
Pe o jumătate de an 1 „
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu
și la toate birourile filiale de abonament.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada
Măcelarilor nr. 21).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

AVRAM IANCU.

La jumătatea drumului de țeară ce duce dela *Brad* la *Baia-de-Criș*, în fostul comitat *Zarând*, desființat ca prea fiind românesc și ocrotitor al românismului, și alipit la comitatul *Hunedoarei*, — de-a stânga lângă drum aproape, pe o mică ridicătură, se află biserica română greco-orientală a comunei *Cebea*, în giur de ea cu cimiterul propriu. Spre *Miază-Zi* dela biserică, la 20—25 de pași, se află bătrânul și minunatul goron, cunoscut de toți câți trecut-au vre-odată pe acolo, sub numele falnic de „*Goronul lui Horia*”, pentru-că după-cum se spune, sub acest goron ar fi ținut *Floria* o mare adunare de popor, în ajunul izbucnirii revoluției țărănești dela 1784 în urma căreia iobagii au dobândit dreptul de a se muta dela domn la domn. A fost aceasta numai o licărire de lumină de libertate, vestitoare a libertății, ce avea să urmeze, a scuturării depline a jugului barbar al iobăgiei.

Această scuturare deplină a urmat și ea, după șese-zeci-și-patru de ani, la 1848, când revoluția poporului în contra păgâneștii chinuri a lui prin „nemeși”, a izbucnit de nou și peste tot întinsul țerii. În fruntea poporului român răsculat și cerător de libertate, precum odinioară *Horia*, sta acuma marele și nobilul suflet **AVRAM IANCU**. El, neînfricatul erou, a întocmit legiunile române, și s'a pus în fruntea lor și a mers din biruință în biruință în contra celor-ce voiau să sugrume și de astă-dată revoluția și să mai lungească zilele de chin ale poporului iobag. El a luptat ca un adevărat viteaz pentru libertatea desevirșită a poporului și cu trupele sale înarmate cu puști simple, cu tunuri de lemn și cu tulnice de doage, a băgat spaimă de moarte în inimicul încărcat cu arme mai bune, cu tunuri de oțel și cu trimițe de aramă!

S'a sfârșit revoluțiunea cu învingerea drepturilor popoarelor, cu lăpădarea la pământ și sfărîmarea bătrânului jug putred și greu, de pe grumazul țeranului, al jugului iobăgiei. Mulți bărbați mari a arătat neamul nostru românesc în această vreme, ear' între toți în locul întâiu cade-se să punem pe **AVRAM IANCU**, ca pe cel-ce mai mult a obosit, mai mult a alergat, mai cu lăpădare de sine s'a aruncat în foc în fruntea șirurilor de luptători.

După liniștirea țerii, șermanul nostru popor abia a avut timp să se gândească la oblierea multelor sale lipse ale vieții libere, și mai că n'a băgat de seamă, că cel mai mare luptător pentru această libertate a lui, a murit, și în mormânt pus a fost ca un om de rînd, simplu, la cap cu o cruce simplă de piatră, pe care azi abia se mai poate ceti numele lui și cele 5—6 cuvinte de sub el. Sînt vre-o 25 ani de când **AVRAM IANCU** a murit, de când se odichnește lângă biserică din *Cebea*, aproape umbrît de „*Goronul lui Horia*”. Și de atunci și până azi, noi par'că n'am avut vreme să ne gîndim că ni-se cuvine să-i podobim mormântul lui, cât să se deosebească de mormintele altor morți, precum și el în viața sa în chip strălucit deosebitu-s'a de semenii sei! Este cimiterul dela *Cebea* pentru noi Români de sub coroana Sftului *Stefan*, un loc care ne aduce aminte de cele mai mari, mai scumpe și mai superbe figuri din luptele din vremuri ale sbuciumatului nostru neam, de **HORIA** și **IANCU**!

Unul dintre mormintele acestui cimiter coperind sub țărina sa osemintele scumpe ale unuia dintre marii noștri eroi naționali, ale lui *Avram Iancu*, cuvine-se neamului nostru, poporului nostru, să-și aducă aminte de acest mormânt și să-l podobească pe el după vrednicie! Și poporul, nostru împilat încă și azi aduce-și aminte de marii sei. Să vede aceasta din următorul apel, ce ne sosește spre publicare dela un țeran, dela un opincar român. Eată-1:

Prea iubiți frați!

Iubirea ce o am pentru neam și pentru aceia cari în luptă pentru neam lovituri au primit, între cari și iubitul nostru Ioan Russu Șirianu, m'a îndemnat să cerc a-i mîngăia soartea din temnița Seghedinului, adunînd bani pentru dînsul.

*Iubitul meu consătean însă, prețuind cauza națională mai presus decît pe sine, prin o epistolă trimisă mie, mă roagă să-i dau voe a nu primi suma de bani, ci dimpreună cu ce a mai dat dînsul, cu ce a mai adaus la suma trimisă lui de mine, a trimiso la administrațiunea foilor noastre „Tribuna” și „Foaia Poporului” cu scop, că acea sumă să slujească drept piatră fundamentală la un fond cu menirea (cu scopul) de a ridica din el la timpul seu un monument (o cruce frumoasă) la mormântul marului nostru erou național din 1848 **AVRAM IANCU**, ale cărui oseminte sînt așezate pentru vecnică odichnă în cimiterul din *Cebea*, aproape de *Baia-de-Criș*, și la capul căruia se află o cruce prea simplă.*

Fraților țerani! precum eroul nostru a știut să jertfească totul pentru națiune, așa și noi trebuie să jertfim o parte din prisosul nostru pentru el, pentru podobirea mormântului lui!

Eu, din jos semnatul, am adunat până acum vre-o 20 fl., și rogu-vă pe voi pe toți, fraților țerani, care veți ceti sau veți auzi despre pornirea aceasta și despre scopul nostru, să nu întărziți a da și voi dinarul vostru pentru acest scop măreț, căci prin asta vom arăta că știm și noi prețuri faptele mari, virtutea, caracterul și eroismul.

Nicolau Lăzărescu,
econom în *Siria*.

Îndemnul, precum se vede, adevărat că e pornit dela un fruntaș cărturar, dela dl *I. Russu Șirianu*, dar' apelul fiind făcut de un om din popor, și poporul avînd să contribuie la îndeplinirea nobilului scop, în întâia linie lucrarea poporului recunoscător va fi plănuitul monument. Și noi rugăm pe iubiții noștri cetitori să nu întărzie a răspunde apelului acestuia prin adunarea de sume de bani, care, până la altă hotărîre în cauză, să se trimită spre păstrare „*Administrației Foi Poporului*” în *Sibiu*.

Măreț este scopul pus: cu măreție să-l sprijinim! și să deo Dumnezeu, ca la așa sfîrșit să ajungem cu acest nobil plan, cât mândri să fim cu toții de el, și onoare mare să ne facă la toți, dar' mai ales țeranului, opincei române!

Dreptul limbii române.

Nu e destul că în această nefericită țeară, popoarele gem sub greutatea sarcinilor publice, cât abia mai pot răsufla, dar' stăpânirea vitregă ce a ajuns la cărma ei, par'că anume se îngrijește numai și numai de aceea, că în ce chip să le facă acestor popoare vieța mai ne-suferită.

Avem o lege, bună lege, așa numita „lege de naționalități“, adusă la 1868, care ne dă și nouă și bisericilor și limbii noastre, frumoase drepturi, dar' stăpânirea maghiară ni-le nesocotește și ea, și dela dînsa pildă iau slujbașii maghiari ce stau sub porunca ei, și acești pitici tirani sînt adesea mai păcătoși ca înșiși păcătoșii lor stăpâni, ca cei dela cărma țerii.

Slujbașii unguri cu toții, încurajați de împrejurarea că nici unii dintre ei nu se pedepsesc pentru călcarea de legi dacă aceea călcare a fost făcută în folosul neamului maghiar și în stiribrea și jignirea drepturilor nemaghiarilor — acești slujbași adesea nu mai cunosc margini întru cufundarea în păcate, a căror greutate nu neamul lor, ci noi se o simțim, — și netemându-se de pedeapsă une-ori merg așa de departe, că trebuie să vină cei de sus să le mai dea peste degete, rușine fiindu-le acelora înșiși de ticăloșia acestora.

Se poate băga de seamă acest lucru mai ales când e vorba de îndreptățirea limbii noastre românești.

Ear' astfel stînd treburile, firește noi trebuie să fim adevărați erci, ca să putem cu destulă tărie primi și înfrunta loviturile descreerate și umbrite de aripile puternice ale stăpînirii. Partea noastră în luptă e neasemănat mai grea.

Mulțumită cerului însă, avut-a neamul nostru totdeauna și are și astăzi destui bărbați, știutori și neștiutori de carte, domni și opincari, care au pus în respect, 'i-au dat în lături și 'i-au împins

la locul lor pe îndrăsneții atacători ai drepturilor noastre. Cu deosebire în timpul din urmă datu-ni-s'a să auzim din multe părți vești îmbucurătoare de pe câmpul de luptă al limbii noastre față cu nedreptățitorii ei, slujbașii maghiari.

O astfel de veste îmbucurătoare se trimite din Brad, comitatul fostului Zarand, că adevărat protopresbiterul tractului Zarand, domnul Vasile Dămian, avînd să înainteze o hîrtie oficioasă în treabă bisericească, protopretorul (fisolgăbirului) din Baia-de-Criș, a scris-o în limba oficioasă a bisericii sale, în cea română, — dară împintenatul și fanaticul slujbaș fără să o iee măcar în desbatere, a scris simplu pe dosul ei, că nefiind întocmită în „limba statului“ (în cea ungurească), — o respinge!

Ce-a făcut bravul protopop? S'a plecat de loc și a scris-o în „limba statului?“ Nu! *A recurat contra nedreptățitorii hotărîri la vicespanul comitatului, și acesta a dat poruncă supusului seu, încarnatului fisolgăbiru, ca să primească hîrtia protopresbiterului scrisă în limba bisericii sale și să se deslege treaba ce se cuprinde într'însa!*

Dar' de ce ne veselim noi așa de mult de câte o astfel de știre? Este fapta vicespanului, ori a Curiei, ori a altui for ce ne ia oare-cum în apărare, o grație, o binefacere, o milă?

Nu! Nici decum! Nu e altceva decît împlinirea datorinței așa după-cum legea îi poruncește, și e o simplă aplicare a legii care ne dă și nouă oare-care drept.

Ci noi de aceea ne bucurăm, pentru-că sîntem încărbiți până dincolo de multele încălcări de legi din partea slujbașilor statului, toți Unguri și Fidovi, încălcări ce până aci se îngăduiau și din partea celor mai sus puși, cari le vedeau și se făceau că nu le ved, ci tăceau! Și ne bucurăm pentru-că vedem, că ori-cât de îndrăciți și de scăpătați în fărădelegi ar

fi slujbașii maghiari ținuți cu sila pe grumazul nostru, totuși lupta noastră hotărîră par'că 'i-a mai limpezit nițel la cap, s'au mai trezit, și mai ved că rău fac ce fac. Și ne bucurăm că vedem, că dacă bărbații nostri fruntași pășesc cu tărie întru apărarea poporului nostru și a limbii lui — la isbîndă se poate ajunge, adevărat că încetul pe încetul. Și ne bucurăm pentru-că sînt aceste știri o dovadă mai mult și ele, că „Bate și 'ți-se va deschide!“ dar' bate cu bărbăție!

Și, în sfîrșit, ne bucurăm pentru-că vedem că scumpul nostru neam românesc, acest popor atît de lungă vreme apăsător și chinuit, dăruit e de Dumnezeu cu mulți astfel de bărbați, care și știu și și vreau să bată cu bărbăție ca să li-se deschidă, și că baterile lor bărbătești au început a-i pune în respect pe slujbașii nostri maghiari, amețiți de ură contra noastră, și li-au băgat nițică minte în cap, și au să le mai bage.

Înainte numai!

Voce din popor.

Pecica-română, 17 Februarie v. 1894.

Stimată Redacțiune!

Socotind eu că cei mai mulți cetitori ai prețuitei „Foia Poporului“ sînt țerani ca mine, Vă rog cu toată cinstea să-mi dați voce să stau câteva minute la vorbă cu dînsii.

Cu cât un popor a străduit mai de vreme spre învățătură, cu atît mai curînd a înaintat și a ajuns și la bunăstare. După școală, care îi arată omului calea, și îi ajută a se deștepta și a se lumina, ziaristica este, fără îndoială, al doilea mijloc însemnat de a înainta pe calea luminării.

Noi Românii avem foi cam dela anul 1836 încoace, care au ajutat mult la deșteptarea simțului național, însă acele foi, erau scrise mai numai pentru cei învățați, ear' de poporul de jos, de țerănime, nimeni nu se îngrijia. Abia înainte cu 10—15 ani s'au ivit unele foite pentru popor, dar' când te gîndești bine, erau mai mult pentru copii, ca-și-cum țeranul ar fi atît de mărginit la minte, încât nu ar pute înțelege lucruri mai mar'ci ci numai pe care le înțeleg și copiii.

FOIȚA.

E cerul încărcat...

*E cerul încărcat de stele,
Și toate-asa voios lucesc,
Pătrunsă de o grea durere
Eu stau aici și le privesc.*

*Din ochi îmi picură mari lacrimi
Și inima-mi cumplit se sbate,
Atât mă chinui și mă sbucium
De când de mine ești departe!*

*Aș vrea vieța să-mi încete
Și cu vieța și-al meu chin,
Ear' sufletul meu să se schimbe
In stea pe cerul cel senin;*

*Să mi-te caut și să te ved
Ori unde tu te ai găsi!
Și avîndu-te mereu în ochi,
Să mor în veci n'aș mai dori!...*

Sinefta Groza.

Cei trei vlădici.

Zice-se că ar fi fost odată trei vlădici și toți 3 erau într'un oraș, și era unul papistaș, altul calvin și al treilea românesc, adevărat de legea noastră.

Ci-că li-s'ar fi împlinit revașul, cât adevărat li-s'a fost scris în bucovină colo sus în cer, și drăguțul de Dumnezeu trimise pe Harhangel să aducă și cinstitele barbe ale vlădicilor celor trei la judecată. Și adoarme somnul cel lung mai întăiu vlădica cel catolic, apoi la un sfert de cias adoarme cel calvinesc, la un sfert după aceasta adoarme și cel românesc. Și ci-că, mai auzitați D-voastră, audă-vă Dumnezeu, unde nu 'mi-se ia fiecare pe drum cătră raiu. Și se știți, știu-vă Dumnezeu, că cel catolic a mers mai înainte, fiindcă el a murit mai întăiu; și a mers de mers până la poarta raiului, acolo, a început vlădica a sluji cum știa el mai frumos în limba letinească, căci știți D-voastră, aibă-vă Dumnezeu, că ei slujesc în biserica lor letinește. Dar' gîndiți că doară sfântu Petru a priceput limba lui cea letinească?

Sfântu Petru n'a știut ce cere el, și așa nu 'l-a primit în raiu. Și uitați D-voastră coconași, uite-vă păcatele, că dacă nu 'l-a primit nimenea în raiu s'a luat eară înderēt.

Pe drum nici în broada gîndului nu-i trece cu cine se întănește. Și veți fi ghicit, că acela cu care s'a întălnit a fost vlădica cel calvinesc, (adevărat unguresc).

Cel catolic cătră cel calvin nici una nici alta, ci:

— Unde mergi tu mă?

— Până aci la raiu!

— Poți merge, că dacă nu m'au primit pe mine, apoi nici pe tine nu te-or primi.

Aci vlădica cel unguresc strigă un „teremtette“ și dete cu piciorul în pămînt de-i zurăiră pîntenii, știți D-voastră coconași, c'asa fac Ungurii, și apoi zise:

— Pe mine-i *muszaj* să mă primească, haida și tu de vezi!

De aci se luară amîndoi la drum până la raiu, acolo începe cel unguresc a sluji ungurește. Dar' gîndiți că Sfântu Petru a priceput ce îndrugă el în limba lui aceea ca a caprelor? De aici, vîzînd că nu-i nici o ispravă se iau amîndoi eară înderēt; și pe drum cu cine se întănesc? cu vlădica nostru, adevărat cu cel românesc.

Ei îl întrebă că până unde merge el? El li-a răspuns: că cu ajutorul lui Dumnezeu până la raiu. Ceia doi se priviră unul pe altul cîțva, zicîndu-și în sine: că cine va mai primi și un „bűdös oláh“ în raiu, dacă

Început bun a făcut „Gazeta Transilvaniei” care și-a întocmit numerii sei de Duminecă potrivit trebuințelor țeranului. Dar minutul cel mai fericit din viața poporului nostru derînd este, acela când s'a dat vieață „**Foii Poporului**”, scrisă în chipul părintelui care își sfătuiește fiii sei, pe care îi iubește ca sufletul seu, ca ochii sei din cap. E întrebare: urmăm noi cetitorii „*Foii Poporului*” sfaturile binevoitoare ce ni-se dau prin ea? Eu așa gândesc, că vom fi mulți care urmăm cu drag cele scrise într'nsa și ținem socoteală de ele. La noi în sat cetim mulți „*Foia Poporului*” și de câte ori ne întâlnim ne întrebăm unii pe alții despre cele cetite în ea; ba sunt între noi care își scriu din depărtate ținuturi, sfătuindu-se și înbărbătându-se unii pe alți la fapte bune, naționale, românești.

Adevărat însă, că precum nu este pădure fără uscături, întocmai nu se află popor fără să aibă și fii rătăciți. Avem și noi unele săcături, pe care nu știi, să-ți osândești, ori să-ți fie milă de ei, când îi vezi, mai ales la alegeri, că adormecă ca căpăii, că de unde le-ar cădea ceva. Unii se fac ca cei din comedii: se împănază cu plângici în tricolor străin și sbiară cât le ia gura, în nădejde că li-se va plăti. Aș pute înșira aci câteva nume, dar' de astă-dată nu o fac, gândind că le va fi rușine, și nădejduind că se vor îndrepta.

Străinii răuvoitori văzând purtarea acestor rătăciți, zic că așa este întregul neam românesc, și că nu i-se cuvine altă soartă mai bună decât cum i-o croesc ei.

Poate că unii cetitori se vor mira, cum se poate, că pe locurile cele mai bogate, cum sunt pe la noi, să se afe oameni și încă Români, stricați?

Vina cade și aci pe unii străini, cărora li-a sărit în ajutor câțiva Români rătăciți de-ai noștri care se fac coadă la topor.

Țeranul român știutor de carte are datorie sfântă, dacă voește să fie prețuit, să-și iubească nația și legea sa, și să lucre pentru binele și înflorirea țerii, să fie treaz, lucrător, spre ași sporii pe cale cinstită averea sa, să țină tare la credința ce a moștenit-o dela moși și părinți, precum și la frumoasele datine ce îmbogățesc și înfrumusețază nația românească, dar' să se desfacă de acele datine ce-l țin în sărăcie și în întunec. Lucrând cu toții pe această cale, vom câștiga cinste și mărire scumpului neam românesc. *Teodor Orga*, plugar.

Alegerile de deputați sinodali în cercul Aradului.

Sûntem rugați să publicăm următoarele:
Pecca-română, 12/24 Martie 1894.

Onorată Redacție!

„Pentru alegerile de deputați sinodali mireni în cercul Aradului pe noul period 1894 — 1896, partidul național român a candidat, în conțelegere cu mai mulți fruntași din comunele aparținătoare, pe domnii: *Romul Ciorogariu*, profesor de teologie, și pe iubitul nostru luptător național *Ioan Russu Șirianu*. Față cu această candidare întimpinată cu cea mai mare bucurie în întreg cercul, am pute zice ca sigură, au venit aici învățătorii din Arad (se știe binela al cui îndemn), *Moldovan, Oltean și Stef*, Joi la 10/22 I. c., pentru a înmbia candidatura de deputat pentru sinodul eparchial învățătorului de aici *I. Eftics*, după ce al doilea candidat *Sever Bocșan*, fiul dlui protopop tractual *Moise Bocșan*, deja a și primit candidatura înmbiat și asigurat de bună-seamă de tatăl seu”.

Aci scriitorul face apoi pe lung istoria candidaților învățătorilor aradani, și arată că din prea multe cause nu mai sunt vrednici de a fi spriginiți, că nu mai au încrederea oamenilor de bine, ca unii ce doresc să fie aleși numai pentru măgulirea lor proprie și mărirea numelui lor, dar' nu pentru mărirea bisericii și binele ei. Face drept-aceea, cătră Români de bine din cercul Aradului, următorul apel:

Fraților alegători!

Dacă pe terenul politic, ca națiune politică nu ne mai putem mișca liber, să ne cerem și eluptăm în chip vrednic drepturile noastre pe terenul bisericesc măcar! Să o dorim și să o facem aceasta, alegând de deputați sinodali mireni pe iubiiți și bunii noștri Români *Romul Ciorogariu* și *Ioan Russu Șirianu*, și să ne întoarcem spatele de cătră lăpădăturile naționale! Să dovedim prin voturile noastre, că știm să ne facem datoria față cu bărbații noștri, cari pe lângă credința nepătată în chemarea dumnezească a bisericii, mai au și curățenia și căldura simțământului național; au iubire neclintită catră neamul românesc, și sunt gata în toată clipa să înfrunte ori-ce suferință numai să-și vază națiunea fericită! Iubindu-ne pe noi o fac ei aceasta, să le arătăm și noi iubire lor, și să-și alegem!

Un plugar alegător.

Un nobil început.

— *Bal în folosul întemeierii unei biblioteci populare lângă școala din Poiana-Tekereului.*

Ne bucurăm mult când ni-se vestește când de ici, când de dincolo, din deosebite părți ale țerii, că oameni cu inimi nobile pun la cale lucruri și fac întreprinderi, prin care prin toate se țintește la ridicarea materială și sufletească a poporului nostru. O dovadă de acest fel este și scrisoarea de mai jos, ce o primim dela un cetitor al nostru dela țeară.

Poiana-Tekereului (comitatul Hunedoarei), în Martie 1894.

Domnule Redactor!

Trăind retrași, între munți, și copleșiți de grijile pentru traiu, abia că mai aude lumea și despre noi, Români din aceste părți. Dar' la drept vorbind, ce să și audă? Până bine de curând era poporul nostru și aci ca mai pretutindenea, cu privirile îndreptate numai și numai asupra brezdei sale, asupra muncii după care își ține vieața de pe o zi pe alta. Mulțumită însă avântului ce a luat trezirea simțului național la noi, și care ca prin minune a străbătut prin toate vinele poporului nostru de pretutindenea, și mulțumită fericitei împregiurări că bărbații noștri cu carte, ce stau în nemijlocită apropiere de popor și îi văd suferințele lui, simt durere de durerea lui și îl iubesc și încearcă să-și aline întrucât pot suferințele și să-și ungă cu unt-de-lemn ranele, — mulțumită acestor împregiurări, pot, dle redactor, să Vă scriu și eu din muntosul nostru ținut despre câte o faptă bună și frumoasă.

E vorba că avem și noi Români din *Poiana-Tekereului* în mijlocul nostru câțiva fruntași, oameni cu carte, pe care Dumnezeu i-a dăruit cu frumoase stări materiale, dar' totodată și cu inimă nobilă, iubitoare de neam. Și între acestia la locul întâiu numesc pe dl notar comunal *Petru Robotin*, care fără să aștepte laude, lucrează din răspuțeri pentru binele poporului nostru român din această comună. Stăruinței D-sale și dărniceii sale creștinești și românești, e a se mulțumi mai ales, că noi deși sîntem o mână de oameni, muncitori în mine (băi), avem aci o școală frumoasă de care sîntem mândri. Nu vreau însă să nu recunosc și tuturor celorlalți oameni de bine partea

nu i-a primit pe împintenații de ei, apoi ziseră: „Înzadar mergi, că și noi am fost, și nu ne-a primit, ci mai bine haidem napoi”. Și-apoi, vedeți D-voastră coconăși, că vlădica cel românesc nu a voit a merge cu ei napoi, ci le zise: „Dumnezeu e bun; eu mă voi duce voi cu circa și eu, haidați și voi cu mine, să vedem.”

Apropiindu-se de raiu, vlădica cel românesc începe a cânta, nu știu ce cântare frumoasă bisericească, și glasul lui lin, mângăitor, a străbătut până sus în cer, unde șede Dumnezeu pe scaunul cel de aur. Auzind Dumnezeu drăguțul vorbă românească, a poruncit lui Sfântu-Petru: Du-te Petre și deschide poarta raiului, că s'aude venind un creștin, și-l slobozi în lăuntru. Petru implini porunca. Atunci vlădica cel românesc — având pe el o reverendă largă — băgă pe un vlădică sub aripa dreaptă a reverenzii, ear' pe celalalt sub cealaltă aripă, și-și strînsă reverenda pe lângă el, și se băgă frumușel în raiu cu ei amândoi.

Auzită dela Amos Pap în Arad.

Stefan Stan.

D o i n e.

Din jurul Branului.

Culese de *Ioan Fota*, pedagog.

Du-te neică, du-te du-te
Du-te, neică, și să-mi vii
Colecă 'ntre Sfinte Mării
Când sînt grâne coapte 'ntâi.

Frunzuliță sălcioară
La Ploiești pe Mărnioară
Mă 'ndrăgii de-o bălăioară
Și dușmanii mi-o aflară,
'Mi-o aflară și 'mi-o luară,
Las' s'o ia, s'o ia, s'o ia,
Bage-o 'n ochi la mumă-sa
Și s'o ție tot în casă
Lui neica tot o să-și iasă!

Eși, Marișo, la porțiță
Numa 'n fustă și 'n rochiță,
Uite, neica, urcă dealul
Și țata-i cunoaște calul,
Calu-i negru, șaua-i verde,
Ține-l, Doamne, nu mi-l perde

Că l-am mai perdut odată
Și l-am căutat țeara toată,
Și l-am găsit la Focșani
Priponit de-un leuștean,
Leuștene cin' te-a pus?
Marișo care s'a dus!

Foaie verde de sipică
Mă suii pe-un deal de sticlă
Văzui o luncă 'nverzită
Și-o fetiță frumușică,
Se certa cu moartea furcă,
Stai, moarte, nu mă lua
Că nu sînt fetiță rea,
Ci-s nevastă tinerea
Măritată-acum de-abia.

Foaie verde pelinică
Cine are ibovnică
Mult ti pare noaptea mică,
Cine-a avut și-acum n'are
Mult ti pare noaptea mare.

lor de vrednicie, căci un singur om, nespriginit de nimenea ce ar pute face.

În anul de față, în luna Februarie, s'a întocmit aci la noi un comitet, tot din porneala și îndemnul nobilei familii *Robotin*, care a arangiat un bal pentru inteligența din loc și giur. Având noi școală, s'a zis de astă-dată că *venitul balului se fle menit, ca din el se se pună temeiul unei biblioteci populare a școlii!*

S'a ținut balul. Au luat parte la el domni și inteligenți din loc și din giur. Reușita lui a fost multumitoare, și scopul s'a atins, căci au încurs de tot 64 fl. 50 cr., rămânând un venit curat pe sama școlii 21 fl. 05 cr., sumă mică, dar' pentru noi, într'aceste locuri, unde drumuri bune care se ne lege de lumea din giur nu avem, decât poteci strănte pe vîrfuri de dealuri, și mai fiind și timpul urt, — între astfel de împregiurări, suma aceasta e destul de mare și de multumitoare. Îmi fac o plăcută datorință publicând aci numele celor-ce au contribuit cu sume de bani pentru scopul zis, în seara balului:

Domnii: *Abert Bordeaux*, director de mine în Porcura și *N. Tainel*, inginer de mine în Hondol câte 6 fl.; *Petru Macavei*, notar în Abrudsat 5 fl.; *Iosif Bogdan* 4 fl.; *Iosif Kraus*, proprietar și director de mine în Porcura 2 fl.; *Petru Mihuițu*, paroch gr.-or. în Hondol 1.50 cr.; *Ludovica* și *Elisa Iancu*, *Szentvány Elek*, *Ioan Cibean*, *Csopoti Stefan*, *Sasko Henrik*, *George Guga*, paroch, câte 1 fl.; *Nicolae Popoviciu*, paroch gr.-cat. în Cib; *Nicoleta Popa*, paroch gr.-or. în Porcura; *Octavian Piso*, învățator în Porcura; *Ilie Piso*, paroch gr. or. în Măgură, câte 50 cr.

Petrecerea însăși a decurs frumos.

Bucuria noastră cea mai mare a fost vîzînd interesul ce ni-l poartă străinii așezați în această comună. Este adevărat aci o colonie de Francezi, care au cumpărat băi și le lucrează. Directorul coloniei domnul *Albert Bordeaux* a fost așa de bun, că ne-a cinstit luând parte la balul nostru. Dar' cum? Nu veți ghici! o știu înainte. Vi-o spun eu: *Domnul Bordeaux s'a îmbrăcat în mijlocul nostru îmbrăcat în costum național românesc!* Și se vezi ce bucurie simțiau și cum se însuflețiau de auzirea cântărilor noastre naționale! Nu vă pot spune. Atâta vă pot spune numai, că îndrăgiți de ele, frații nostri de sânge, domnii Francezi ni-au făgăduit, că de bună-seamă la toate petrecerile noastre vor lua parte până vor fi în aceste ținuturi!

Petrecerea a durat până în zori de zi, și noi firește, ne-am îndepărtat încântați și mândri de decursul ei. Singura noastră părere de rău a fost, că ne-am vîzut prea puțini, erau acuși mai mulți străini ca Români. De ce? Pentru-că... văi greu îmi vine să Vi-o spun... inteligenții români, preoți, învățatori și alții, din giur nu ne-au crezut vrednici a ne onora cu participarea d-lor, deși puteau veni! Dar' ce se-i faci. Ei vor fi știind de ce s'au arătat așa față cu noi.

Noi care am fost de față, ne-am bucurat. Am luat parte la o petrecere destul de frumoasă românească, și am pus temeiul unei biblioteci populare, și noi ne mulțumim deocamdată și cu atâta. Pe viitor poate vom eși și mai bine la cale. Tot începutul e greu, și acesta încă a fost numai începutul unui șir de petreceri ce se plănuește să se dee pentru scopuri de binefacere în acest loc. Dumnezeu să ne ajute!

Ios-Iol.

Cele din urmă două procese de presă

ale

„TRIBUNEI“.

Dăm următoarele amănunțe despre procesul „*Tribunei*“ ținut la 29 Martie n. în Cluj, și al cărui sfîrșit l-am publicat în numărul trecut al foii noastre.

Pe la oarele 10, înainte de amezai, s'a alcătuit curtea cu jurați, pe banca acusaților stînd domnii *Andrieu Balteș* și *Ioan Popa Necșa*, ear' ca apărător figurînd *Dr. George Ilea*, avocat în Cluj.

Procesul a decurs după calapodul obicinuit. Se ia protocol cu acusații, că adevărat cine și de unde sînt. Se cetește cererea de acuză a procurorului și poezia împrecinată românește și ungurește. Eată poezia:

Mihaiu Viteazul.

(† 19 August 1601 la Turda.)

Muri eroul fără de răsbunare,
Ucis de mână silnică, hoțească,
Sfîrșindu-și vieța mîndră, vitejească,
Cum cade de săcuri stejarul tare.

Și moartea-i crudă se-i îndestulească
Pe lașii sei dușmani nu fuse 'n stare,
Asupra mortului fără apărare,
Se răsbună „nobleța“ ungurească! . . .

O voi tirani! o viță îngâmfată!
Vă 'ncredeți azi din nou, dar' o se vină
Asupra voastră ziua de răsplată. . .

În câte-au fost române-ați dat cu tină
Orbiți de ura voastră ne 'mpăcată,
Aveți azi grije, că măsura-i plină!

Regulus.

Urmează declarațiile acusaților, dl *Popa Necșa* spune că pe timpul eșirii poeziei în „*Tribuna*“ a fost răspunzător pentru tipar, dar' nu știe cine e autorul și ce s'a făcut cu manuscrisul.

Dl *Andrieu Balteș* ca redactor răspunzător al „*Tribunei*“ pe acea vreme, spune că cu învoirea d-sale s'a publicat poezia, dar' fiind demult de-atunci, nu mai știe dela cine a primit-o. Primește însă răspunderea.

Atât președintele cât și acusatorul încearcă în fel și chip să încurce pe dl *Balteș*, doară spune pe autorul poeziei, dar' neisbuțind, trec năcăjiți mai departe.

Anume acusatorul *Dr. Pozsonyi* își rostește cuvîntarea de acuză, zicînd că autorul întortochează istoria arătînd pe *Mihaiu* ca pe un mare erou, ear' pe Unguri ca pe niște criminali, cu scop a ațîța ura contra lor. Batjocurește apoi pe marele nostru erou *Mihaiu-Viteazu*, zicînd că n'a fost un Domn vrednic de atâta laudă. (Da, după capetele voastre cele nebune ungurești!) Cere pedepsirea acusaților.

Fiind rîndul acusaților să se apere, ei declară că lasă avocatului să se apere.

Apărătorul *Dr. George Ilea*, își ține frumoasa sa cuvîntare, întemeiată pe puternice dovezi istorice, arătînd că autorul poeziei n'a întortochiat istoria și n'a spus nimic nou, ci a spus numai în versuri un adevăr istoric cunoscut de toată lumea. A face așa ceva însă, nu însemnează a ațîța la ură. Aruncă procurorului și tribunalului în față, că astă-vară când cu barbariile dela *Turda* și *Oradea-mare*, foile maghiare într'una scriau la poezii spurcate la adresa poporului român, care ațîțau în chipul cel mai nerușinat, și pe față, la ură și răsbunare contra Românilor, dar' procurorul nici unei foi nu i-a făcut proces!

Ce va să zică asta? Nimic altceva decât că foile maghiare pot să scrie ori-și-ce, fără-ca un fir de păr să li-se clătine redactorilor lor, ear' ziarelor române nu li-se dă voe nici să sufle! . . Și așa mai departe, apărătorul vorbește frumos și sdrobotor, cerînd să se lase nepedepsiți amîndoi acusații.

Din Josani.

Culese de *Grigoriu Blaga*, învățator.

Vezi, bade, drumu bătut,
Nu-i bătut de boi surei
Ci-i de ochisorii mei,
Căutînd, bade 'n calea ta
Seara și dimineața
Să te vîd că vii ori ba?
Vezi, bade, drumul cela
Pe-acolo merge mă-ta,
Blăstîmîndu-mă pe mine
Că eu m'am iubit cu tine,
Și maica-ta-ar pute face
Să ne dee nouă pace,
Dacă nouă-așa ne place;
Că eu atunci i-oi fi noră
Cînd va crește grâu 'n casă,
Și ajunge spic pe masă,
Și atunci i-oiu fi eu noră
Cînd va crește grâu 'n tindă,
Și-a fi spic până în grindă,
Și rachită a face nuci
Eară plop pe dulci.

Acu-i maică Joi seara
Merg fetele cu furca,
Aș merge maică și eu,
Dar' mă tem de Dumnezeu
A călca cuvîntul tîu,
Că cuvîntul tîu e mare
Al punerea sub picioare.

Drăguțul cu două dragi
Singur nu știe ce face
Ci se culcă 'n pațiși zace
Că sufletul nu-i dă pace.

Până-i lumea nu mă 'nsor
Că de mîndra nu mi dor,
Ear' mă întorc și mintesc
Că tot la mîndra gîndesc.

Nu știi, mîndră, ce ziceai
Seara la noi cînd vineai,
Că de-ar pica cerul pe noi
Și l-am ține amîndoi!

Strigături.

Din Sântmihaiu.

Culese de *Stefan Bedeleian*, învățator.

Auzit-am auzit
Că moare om de urt,
De urt nu moare nime
Că moare că ciasul vine.
De-ar muri om de urt
Eu demult aș fi 'n pămînt,
De-ar muri om de necaz,
Eu demult n'aș fi rămas.
Cine n'are om cu drag
Până-i lumea-i tot beteag,
Că știu bine despre mine
Până-i lumea nu mi bine,
Nu gîndiți că-am bătrînit
De coarne de plug ținînd,
Că eu zeu am bătrînit
Pe la umbra tufelor
Țînd calea mîndrelor.

Sfârșind dl Dr. Ilea vorbirea sa, președintele ridică ședința, făcând o pauză de 10 minute. Acum jurații, învățați din rindul trecut, fără să mai și întrebe pe președinte, es afară și se mestecă printre public — lucru neiertat nici-odată!

Deschizându-se de nou ședința, mai vorbește odată contra acușărilor Dr. Póssonvi, și de încheiere, intru apărarea lor, Dr. Ilea. Se retrag apoi jurații și aduc hotărîrea lor, apoi tribunalul aduce judecată, că:

Andrieu Balteș, ca redactor răspunzător, neputînd da de seamă că cine e autorul, se osîndește la **patru luni temniță ordinară**; ziarul „Tribuna“ însuși la **perdere de 300 fl. din cauțiunea sa**; și dl **I. Popa Necșa** la **200 fl. pedeapsă în bani**; ear' cu dl Balteș la oaltă, la purtarea cheltuelilor de proces!

Osîndiții părăsesc veseli sala fiind împinși cu multă căldură de publicul român de față, căruia îi zic: „la revedere pe 3 Aprilie“ la pertractarea procesului al 13-lea!

Eată și sfîrșitul procesului al treisprezecelea de presă, după-cum ni-l vestește o telegramă din Cluj, sosită azi în 3 Aprilie n.:

Tribunalul s'a alcătuit la 10 oare. Acusa procurorului scurtă și seacă. Acusatul Bratu se apără foarte potrivit și hotărît. Dr. Ilea ține o vorbire plină de temeiu, dar' e mereu întrerupt de președinte.

Acușății au fost osîndiți!

Simeon Bratu judecat la **plătirea a 100 fl. sau 10 zile temniță ordinară**; **redactorul Balteș** la **60 fl. sau 6 zile temniță**; ear' „Tribuna“ la **pierdere de cauțiune de 300 fl.**

Început fiind astfel și șirul pertractărilor pentru adresele de alipire, redactorii „Tribunei“ vor fi încă multă vreme mereu pe drum spre Cluj și napoi, așa că ei pot cu adevărat să cânte că pentru ei:

*Lung e drumul dorului,
Dar' mai lung al Clujului!
Drumul dorului s'e gată,
Al Clujului nici-odată!*

Mândruță cu ochi căprie
Nu iubi cu mine tri,
Iubește-mă tu pe mine
C'oi fi cu drept cătră tine.

Pentru omul ce mi drag
Cale n'am și cale-mi fac,
Pentru omul ce-l iubesc
Cale n'am și tot pornesc.

Cine-i tinăr și iubește
La ce foc se spovedește,
Și io-s tinăr și iubesc
Și nu mă mai spovedesc.

Spune-i, bade, maică-ta
Să nu-și bată joc de mine
Că n'oi merge după tine,
Ți casa lungă părâu
Nădejdea la Dumnezeu,
Cu ferestrele la vale
Cine dracu grija-ți are.

CRONICĂ.

Suta de procese. La 2 Aprilie n. s'a inmanuat domnului **Ioan Popa Necșa** o hârtie dela procuratura din Cluj, prin care se înștiințează că pe 24 Aprilie n. e fixată ziua de pertractare a unui alt proces pentru o adresă de alipire. Vor sta pe banca acușărilor domnii **Cornel Scurtu**, redactorul răspunzător, **Ioan Popa Necșa**, tipograful, și e citat și domnul **Eugen Brote**, ca proprietar; ear' ca autori ai adresei domnii: **Iovu Băbuș** preot, **Ioan Muntean**, **George Lupu**, **Aurel Al. Lazar**, **Ioan Naicu**, **David Ioan Graf**, și **Ioan David Drăgan** din Bucium-Șeasa.

Din Dunavaful-de-sus ne scrie un cetitor din popor al foii noastre, că pe acolo poporul e foarte însuflețit și încălzit de cauza națională și e foarte bucuros că are așa conducători dibaci și pricepuți ca cei din fruntea partidului nostru național! Ne bucurăm și noi de această veste îmbărbătătoare pentru noi. Același ne scrie că acolo s'a simțit în 17 și 20 Februarie câte un puternic cutremur de pământ, încât scriitorului i-s'a deschis de sine ușa casei și-i jucau mobilele prin casă!

Un preot nevrednic. Din Pesac (comitatul Torontal) economul **Vasile Ardelean** plin de îndreptățită mahnire, ne trimite următoarele șire: „Mare scârbă a cuprins sufletele noastre vîzînd, că pe edificiile noastre confesionale române, două la număr *fâlfae* **flamura neagră de jete pentru marele revoluționar dela 1848 și dușman neîmpăcat al națiunii noastre, Ludovic Kossuth, cu știrea și învoirea parochului nostru local Andreiu Fizeșianu!** — De e adevărat că cu știrea și învoirea preotului român s'a făcut acest lucru, noi nu avem ce zice altă despre el, decât sau că 'și-a eșit din minți, sau că pizmuește pe Pituk Bela, și vrea să ajungă și el ca acesta. Numitul preot de bună-seamă nu știe cine a fost Kossuth într'adevăr, ear' de știe și totuși a făcut, este un josnic vînzător de neam! Ori-cum ar fi, e dureros și scârbos!

Adunării dela Oxford i-au mai trimis telegramă de felicitare pentru Românii din **Seini**, dl **Alexiu Berinde** preot, ear' după aceea și o scrisoare mai lungă.

Altele.

Culese de **Maria Bedelean.**
Bade bădișorul meu
Casa voastră-i văruiță
Pe din afară cu var
Pe dinlăuntru cu amar,
Dar' a noastră-i văruiță
Din afară cu spoială
Pe din lăuntru cu ticneală.
Știi tu, bade, ce ziceai
Când pe laviță ședeai
Mândră mândruțița mea
Până soare 'n cer va fi
Noi, mândro, nu ne-om urî.
Dar', bade bădițul meu,
Soarele 'n cer n'o perit
Doamne, tare ne-am urî,
De ne-o făcut cineva
Fie-i casa temnița
Și odihna ulița.
De-ai făcut din capul tîu
Nu te ierte Dumnezeu.
Eu cu dor badea cu dor
Două doruri într'un loc
Nu trebe mai mare foc,
Două doruri într'o țeară
Nu trebe mai mare pară.

Volnicia unui notar. Din **Bundorf** ni-se plîng doi abonați, țerani, că notarul de acolo **Geza Markovics** se poartă foarte neomeneste față cu ei, și anume îi amenință că are să facă peste dînșii arătare la solgăbiru și are să-i petreacă cu gendarmi din comună, *pentru păcatul că cetesc „Foaia Poporului“!* Pe 15 Februarie au fost citați la casa comunală și li-s'a poruncit de împinteanatul notar că să nu cuteze a mai spune oamenilor din sat ce se scrie în „Foaia Poporului“ ca să nu se tulbure poporul, că de o mai fac purcede cu ei cum se zise mai sus! — Din parte-ne nu putem decât să-l încărcăm cu desprețul nostru pe „patriotul“ notar pentru necuviincioasa sa purtare față de popor și de drepturile lui. Ear' iubișilor nostri cetitori țerani, le zicem: Cetiți-o, fraților, în fața ori-cui și spuneți la toată lumea ce se scrie într'însa, și nimeni n'are să vă poată face ceva. Pentru-ce scriem în ea noi răspundem naintea asprelor legi, și stăm față cu ori-și-ce judecător, dar' D-Voastre ca cetitori nici-odată n'are să vă poată face cineva ceva? Când infocatul „hazafi“ vă va mai năcăji așa, spuneți-i să-și facă el numai slujba lui, și să nu se mai obrăznicească cu D-Voastră care îi dați pânea în gura lui, familiei lui și tuturor celorlalți slujbași care aproape toți așa se obrăznicesc cu poporul ca și acest notar!..

Lucru dureros. Din Suligete, (protopopiatul Devei) ni-se trimite o scrisoare mai lungă, în care preotul **Tovie Popa** se plînge că în loc să aibă sprigin are pedecă în învățătorul comunei sale, **Petru Drăgan**, că voinde preotul să zidească o școală potrivită și în toată privința vrednică, învățătorul ar fi îndemnat pe oameni, că mai bine să împartă între sine banii (vre-o 1000 fl.) și să facă o școală de nuele, nu de peatră. Poporului i-s'a părut mai ușor lucrul acesta și așa s'a zădărnicit frumosul și bunul plan de a edifica o școală cum se cade. Se spune încă în scrisoare, că învățătorul pe lîngă asta ar fi avînd și o purtare morală foarte slabă. Dureros că se poate întempla câte așa ceva.

Mare năcaz li-a făcut Ungurilor din Pesta împregiurarea, că comandantul de corp din Budapesta, a dat poruncă că nici un soldat să nu iee parte la îngroparea lui **Kossuth**, întemplată Dumineca trecută, ba nici oficerilor de rezervă nu li-a îngăduit să meargă îmbrăcați în hainele lor cătănești. Ear' ce i-a

Din Mogoșlu.

Culese de **C. Popescu**, învățător.

Vai de mine mult dor duc,
Colea seara când mă culc.
Dimineața când mă scol,
Mă trezesc cu doru 'n țol.

Pe Murș și pe Câmpie,
Nu-i mândră să-mi placă mie.
Pe Murș și pe Tîrnava,
Nu-i mândră să-mi fie dragă.

Hei, mândruță, ducu-ți dorul,
Prin grădina cu bujorul,
Bădiță, 'ți-oi duce-al tîu,
Prin grădina cu sasîu.

Am o mândră ca și-o cruce,
Și la lucru n'o pot duce,
Și curechiu-i nesăpat,
Și mândruța doarme 'n pat.

durut pe împintenați mai rău a fost, că ministrul de honvezi, *Fejrváry* a dat și el poruncă, prin care oprește și pe honvezi de a merge la înmormântarea rebelului!

*

Frumoasă sârbătoare, ni-se scrie că a fost în *Băița* (lângă Deva) la 19 Martie n. Această zi după călindarul catolic fiind ziua sfântului Iosif, și fiind această zi „ziua băii”, (adecă acesta fiind oarecum hramul băii), în fiecare an ea se sârbăzuește cu mare paradă din partea stăpânirii băii și a tuturor lucrătorilor ei. Așa și în anul de față, s'a slujit slujbă dumnezească în biserica gr.-orientală și romano-catolică. Directorul băii cu toți slujbașii și lucrătorii au mers pe la 8 ciasuri în biserica românească, ear' la 10 ciasuri, de asemenea cu toții s'au dus la cea catolică. Ear' după slujbă s'a dat fiecărui lucrător (mai multe sute) câte o mică cinste de 50 fileri. Lucrătorii mulțumesc stăpânilor pentru buna purtare cu ei.

*

Din Hațeg primim știrea tristă, că dl *Mihail Bontescu*, avocat de acolo, a avut nefericirea de a-și pierde, cătră sfârșitul lui Octomvrie anul trecut, pe prea iubită sa fiică *Florica Bontescu*. Despre aceasta copilă ni-scrie, că deși abia de șapte ani, în vârstă atât de fragedă, ea cetea corect și curgător românește, și anume ce cetea? *Cetea număr de număr „Foaia Poporului”*, ear' iubitorul ei părinte o asculta, și era, mititica, foarte îndrăgită de această foaie la care era însa-și abonată și-i mergea pe numele seu. Repausându-i copilă, dl Bontescu a dăruit numărul ei de foaie, unui econom din *Straja*, ear' un alt număr, tot din dragoste pentru memoria fiicei sale, care cetea cu atâta stăruință „*Foaia Poporului*” la plătit să se trimită scoalei române gr. cat. din *Straja*.

*

Procese peste procese. Dl *George Dordea*, inteligentul și fruntașul țeran din *Bungard*, e tras în cercetare criminală pentru-că a felicitat, la gară, pe dl *Septimiu Albin*, când s'a reîntors din țemița dela *Seghedin*. Departe am ajuns, în era „liberalismului” maghiar! Oare aceia care mereu preamăresc pe cei mai neîmpăcați dușmani ai dinastiei și tronului nu ar merita să fie trași în cercetare criminală?!

Altele.

Culese de *George Ungurean*.

Nu mă bate, Doamne rău,
Că și io-'s copil de-al tău
Nu mă bate, Doamne, tare
Că și io-'s de-al D-tale.

M'o făcut maica n'tr'o zi
De năcaz pân' oi trăi,
M'o făcut maica n'tr'o noapte
De năcaz până la moarte.

Io te beau vinars de bun
Tu mă pui cu capu-n drum
Io te beau vinars de tare
Tu mă pui cu capu-n vale.

Cărărușe prin imaș
Io cu badea duce-m'aș,
Nu ni-ar trebui nănaș,
Nici popa să ne cunune
Numai noi cu vorbe bune.

Strigă-mă vecinile
Că imi beau găinile,

Avram Iancu.

Pe când închiam foaia, aflăm publicată în „*Tribuna*” scrisoarea pe carea domnul *Ioan Russu Șirianu*, iubitul nostru redactor, o a trimis economului *Nicolae Lăzărescu* din *Șiria*, ca răspuns la scrisoarea cu care acesta îi trimitea banii adunați, și în urma cărei scrisori, bravul econom ne-a trimis apelul publicat pe pagina primă. Scrisoarea domnului *Russu Șirianu*, născătoarea ideii monumentului lui *Iancu*; și pe carea când am scris articolul din fruntea foii încă nu o cunoșteam, e următoarea:

Iubite prietene!

Te rog să împărtășești din parte-mi cele mai călduroase mulțumiri tuturor acelor buni consăteni, care și-au adus aminte de mine și au cdutat să-mi ușureze țemița. Cuvintele voastre dulci imi vor mângâia întotdeauna vieța. Banii ce ați adunat însă, iertați-mă să nu-i primesc pentru mine. Aceasta din cauză că și cât am stat aici, scriind, am putut să câștig atâta, din cât să mă ajung; dar' mai ales pentru-că doresc, ca acești bani să fie întrebuințați într'un scop curat național. Am întregit deci din parte-mi suma și am depus la administrația foilor noastre 10 fl., drept început al unui fond, din care să se ridice pe mormântul lui *Iancu* o cruce. Trecând astă-toamnă pe la *Țebia*, unde odihnesc rămășițele pământești ale marelui nostru erou, am aflat grilajul dimpregiurului mormântului ruinat, ear' crucea de peatră abia se mai ținea în sus.

Socot deci a face și pentru Voi un lucru plăcut, folosindu-mă de acest privilegiu să îndemn și pe alți Români iubitori de neam să ni-se alătore, să mărească fondul ce-l începem noi *Șirienii*, ca astfel cu o zi mai înainte să înălțăm un monument vrednic lui *Avram Iancu*, celui care mai mult ca ori-și-cine dintre noi a arătat, că trebuie să jertfim totul pentru națiune!

Vă strâng mâna cu iubire
I. Russu Șirianu.

Da eu de m'oiu mânia
Și cocoșul 'mi-'loi bea.

Ferește-mă, dragă Doamne,
De găina ouătoare
De muiere beutoare!

Tu, bade-așa-ai gândit
Că tu dacă mi urf
Eu pe tine te-oi jeli,
Cu mărunchiu de calapăr
Cu peteauă neagră-n păr,
Dracu-'i negru și cerneste
Și pe tine te jelește,
Dracu-'i negru cernitor
Și ție 'ți-e jeliitor,
A veni Dumineca
Și mai tare m'oiu găta,
Poalele ca zăpadă
Și peteaua ca ruja,
Trece-oiu p'ingă poarta ta
Și țioiu rupe inima
Și ție și maică-ta,
Și la toată vița ta;
Din paș oiu pași răruț
Și mi-oiu prinde alt drăguț.

R Î S.

— Vecine, de mai prind pisica
D-tale la mine în grădina, să știi că-mi
fac o tocand de iepure cu ceapă!

*

Un tinăr bocotan și țanțoș mergend
pe uliță cu un prieten mai sârdăcios,
vorbește acestuia:

— Ce ai zice când 'ți-aș cere doi
zloți împrumut?

— Aș zice că rău ai ajuns!

— Slavă Domnului! Imi era frică
că o să zici că n'ai!

*

Un doctor intrând într'o apotecă
află acolo numai pe un băiat, învățacel
al apotecarului. Ca să vadă ce știe
băiatul îl întreabă:

— Cum se gătește oleiul de ouă?

Ucenicul: când s'a gătat oleiul aduc
dela stăpâna ouă și le ferb bine.

Doctorul: Bine, așa trebuie, apoi ce
mai faci?

Ucenicul: Apoi curăț ouăle de
coaje, și stăpânul mândăncă galbinușul,
ear' eu albușul, — și când cineva ne
cere olei de ouă, îi dăm olei de
muștaru.

*

Găini ciudate.

Doamna: Așadar' D-ta bade, ai și
găini; trebuie că-ți aduc un câștig frumos;
nu-i așa?

Țeranul: Așa ar fi de fost; numai
cât găinile sânt și ele ale naibei; când
ouăle sânt ieftine, ouă din greu; cât
ce se scumpesc, nu mai ouă se le
împuști!

*

Frumoasa Doamnă M. are o servi-
toare, care îi știe până și gândurile.
Într'o zi când Doamna îi zise să o în-
calțe cu o păreche oare-care de păpuși,
fata îi zise:

— Nu, Doamnă, nu lua pe acestia,
ia pe ceștialalți, căci sânt mai ușori de
desculțat și ear' de încălțat . . .

*

Pe drum dela țîrg cătră casă.

— Ei, cum a fost țîrgul?

— Prost de tot. De nu eram eu
și măcelarul *Gligor*, n'ar fi fost în tot
țîrgul nici un porc și nici un bou cum
se cade . . .

*

La doftorul de dinți.

— Cum? Un zlot pentru tragerea
unei măsea? Că repede câștigi d-ta banii!

— De spuneași nainte, o puteam
scoate și mai încetișor . . .

ECONOMUL

redactat de D. COMȘA.

Gardul viu.

(Sfârșit).

III.

Săditul pēduceilor.

Nu este locul să cercetăm aici, pentru ce, destul că la noi întelnim vite pe câmp și la pășune cu începere de când se desprimăvărează și până ce dă iarna. Din pricina economiei de trei câmpuri, adese vedem pe oameni umblând cu carēle, cu vitele și cu piciorul care pe unde apucă, călcându-și imprumutat fēnațele și miriștea și chiar pometurile și grădinile mult puțin deschise. Și de câte ori nu întelnim mánzii, vițeei, mieii și mai ales rímătorii pribegind cruciș și curmeziș și furișându-se pretutindenea!

Este deci neapărată trebuința unui scut, care să apere gardul viu de înființat în contra vitelor cum și în contra stricaciunilor prin oameni. În curs de vre-o 5—6 ani, gardul viu se îndesuește așa, încât apărarea mai departe este de prisos. Drept scut efin poate servi o îngrăditură făcută din stâlpi și 2—3 rînduri de lăstari. Îngrăditura să fie cel puțin 80 cmt. departe de linia gardului viu așa ca să avem pe unde umbla când cu săditul, săpatul și c. l.

Laturea din afară a gardului viu are să se vină, lucru firesc, tocmai pe miezuină. Va trebui dar' să ne înțelegem cu vecinii într'un chip sau altul, spre a ni-se îngădui facerea îngrăditurei de lăstari.

Pe seama pēduceilor se recomandă facerea pe miezuină a unui șanț de vre-o 50—80 cmt. adînc și tot așa larg. Urmând astfel, pământul se scormonește bine și se poate curăți de petri, trupini și alte lucruri netrebnice. Pământul de de-asupra, ca mai gras se așează de o parte, ear' pământul din adîncime ca mai sterp de cealaltă parte a șanțului.

Săditul pēduceilor în linia gardului se poate face în două rînduri, toamna sau primăvara pe când pământul este svēntat.

Câteva zile înainte de sădit, pământul mănós, care s'a fost scos de de-asupra se aruncă în șanț ca să se așeze binișor. În ziua săditului, rădăcinile pēduceilor se scurtează până la câte 15 cmt. cu ajutorul unei foarfeci de pomi sau și cu un cosor ager. La sădit este trebuință de o sfoară, care se va întinde nu tocmai pe miezuină, ci cu 15 cmt. mai în lăuntru; altcum gardul de mai târziu s'ar reslăți încâtva pe pământ străin.

Pēduceii se sădesc pe rînd dealungul sfoarii, 30 cmt. departe unul de altul. Printre rădăcini se înfundă țērînă cu degetele resfirate. Gătul rădăcinii să se vină cu vre-o 4 cmt. mai jos decum este fața

tērēmului dimprejur. Pământul ce se pune mai în urmă trebuie călcat cu piciorul, apăsând înspre trunchiuri, care se oblesc unul ca unul și apoi se retează așa, încât cotoarēle (ciompurile) rămase să nu fie mai lungi de 8 cmt. Urmarea firească e, că sucul nutritor (mîzga, mustul) se grămădește în puțin muguri și astfel mlădițele ce se ivesc înaintează cu îmbelșugare.

Lângă pēduceii sădiți și retezați se toarnă apă din greu, ca astfel țērāna să astupe golurile și să vină cu rădăcinile în nemijlocită atingere. În sfârșit se așterne puțină pleavă, frunziș, compost sau altceva cu scop de a păstra reveneala și de a împedeca cojirea și creparea pământului dintre pēducei.

Doi lucrători harnici pot sădi peste 20 metri într'o zi.

IV.

Croirea și tractarea mai departe.

În anul dintāiu ajunge să scormonim pământul din jurul pēduceilor, să udăm și să smulgem buruenile de câte ori s'ar ivi trebuința. De cu toamnă se vor înlocui pēduceii, care nu s'ar fi prins sau și care ar fi ramas foarte slăbuți. Înlocuirea se face prin pēducei înadins păstrați spre acest scop, în cutare loc al grădinii.

În anul al doilea, trupinile din anul trecut se desbracă de toate ramurile, lăsând chiar numai doi muguri care, îmbuibați acum cu mîzga din greu, propășesc cu îmbelșugare și dau astfel naștere la mlădițe foarte puternice și lungi. Într'aceea se vor fi ivit multe alte mlădițe care, fiind de prisos, se cioantă numai decăt, grămădind mîzga în numai două mlădițe crescute într'o linie cu gardul. Aceste două mlădițe să fie cât mai puternice și deopotrivă, menirea lor fiind a servi drept temelie la croirea gardului.

Dintre celelalte lucrări amintim pe scurt: plivitul și scormonirea pământului din jurul pēduceilor, udatul și curățirea din vreme a cuiburilor de omide (moli).

În anul al treilea, primăvara, se retează cele două ramuri principale (de căpetenie); toate celelalte mlădițe și vlăstări (pui) se cioantă cu desevrșire. Ramurile mai groase se lasă până și cu câte 8 muguri, ear' cele slăbuțe se retează până la câte 4—5 muguri. Tăetura să se facă costiș de-asupra unui mugur puternic și îndreptat înspre linia gardului, ear' nu în afară. Din acest mugur se ivește o mlădiță de asemenea puternică, care servește drept prelungire a ramului principal.

De cumva trunchiul nu ar fi produs în anul trecut decăt un singur ram, acesta se retează până la 2 muguri, din care va crește o păreche de mlădițe.

Plivitul, săpatul și udatul se repețesc.

În anul al patrulea se face începutul cu împletirea ramurilor. Împletirea este neapărată; căci dela ea atárnă în mare parte desimea, frumșeța și trăinicia gardului viu. Mai întāiu se retează mlădițele mai mērunte în câte 2—3 muguri, spre a se rămuri cu îmbelșugare. Acum se îngroapă și se înțepenesc lîngă gard mai mulți stâlpi sau și lăstari groși, înzestrați cu 2—3 rînduri de sirmă (drot), groasă; un rînd se va întinde în depărtare de numai 20 centimetri dela pământ.

Împletirea se face prin doi lucrători, unul care apucă cu mánile câte două ramuri aflătoare între pēduceii învecinați și le înclină puțin spre alaltă, altul care leagă aceste ramuri de sirmă. Capetele legăturii nu se înoadă, ci se rēsucesc bine între degete. Înainte sau nemijlocit după împletire, vîrfurile ramurilor principale se retează.

În anul al cincilea se formează o a doua împletitură, ear' numēroasele mlădițe cum și vîrfurile ramurilor se retează din nou.

În anul al șaselea se face o a treia împletitură și gardul se tunde în două rînduri, odată primăvara și altădată pe la sfârșitul lui Iunie.

Tunderea se îndeplinește cu foarfecile de gard și trebuie repetită în fiecare an următor de două ori, până ce gardul a ajuns înălțimea de 1½ metri. În grosime gardul să nu mēsure decăt 20—30 centimetri cel mult. La tunderea dintāiu trebuiesc doi lucrători, unul care ține un laț oblu și altul, care tunde întocmai pe de marginea lațului. Isprăvind cu amēndouă laturile, lațul se ține de asupra și al doilea lucrător tunde toate ramurile și mlădițele de pe o bancă. În anii următori ajunge un singur lucrător, care tunde pe urmele de mainainte, fără să aibă trebuință de laț.

Până a nu sfârși nu strică să repetim în câteva cuvinte expunerile premergătoare.

Începutul se face cu prāsirea măestrită din sîmburi sau și cu aducerea de aiurea a pēduceilor crescuți gata. În ajunul săditului dealungul șanțului, trunchiurile se scurtează foarte tare, grămădind astfel mîzga în câte doi muguri și croind din fiecare trunchiu câte 2 ramuri în forma unei cobile întoarse. Aceste ramuri se retează la vîrf an de an, spre a se întări. Toate celelalte ramuri și mlădițe se cioantă, ear' mai târziu se scurtează până la 2—3 muguri. Într'aceea ramurile desamintite se împletesc în vre-o 3 rînduri. Urmează tunderea, care se repețește an de an, în două rînduri. Cu chipul acesta dobândim un gard viu aveau îndesuit, trainic și îngust.

D. C.

Despre boalele lipicioase.

II.

Am arătat în cele premergătoare cauzele boalelor lipicioase, învinovățind niște ființe mitite, numite microbi, care se află în aer și apă. Totodată am spus, ce e de făcut, ca să oprim sporirea microbilor.

Să vedem acum, ce e de făcut, ca să oprim înaintarea boalei, dacă ea s'a ivit odată.

Să presupunem, că într-o familie numeroasă s'a îmbolnăvit un copil de pojar.

Ca boala să nu se prindă și la ceilalți, este neapărat să despărțim pe cei sănătoși de cel bolnav, încât acesta să nu vină în atingere decât cu îngrijitorul său și cu doctorul (medicul). Vom căuta, ca odaia, în care îl așezăm, să fie după putință largă și încălzită cât mai deopotrivă. Vom purta grije, ca în odaie să fie totdeauna aer curat. Albiturile de pat și vestmintele bolnavului să se țină în curățenie deservită.

Dacă nu avem mai multe odăi la îndemână, atunci nu rămâne decât să trimitem copiii sănătoși, dacă numai se poate, la vre-o rudenie, care ea însăși nu are copii. La toată întâmplarea însă vom feri și pe cei sănătoși de a umbla pe stradă (uliță) sau la școală vre-o 10 zile, așadar până-ce ne vom fi încredințat, că nu s'a legat boala de ei.

După însănătoșirea bolnavului, trebuie să curățim întreaga odaie, nelăsând nici un unghiuleț nebagat în samă; hainele de pat și albiturile să se spele cu mare grije, ear' paiele s'au fânul de așternut să se ardă. Chiar și mese, scaune și paturi e bine să se spele cu apă, în care s'a fost topit săpun. Nici de aerisirea odăii să nu se uite.

Dacă am împlinit aceste cerințe și am scădat în mai multe rânduri pe cel însănătoșat, se pot aduce înderēt copiii trimiși de acasă. Peste tot, vechia rânduială casnică se poate reîncepe.

Astfel trebuie să urmărim și când avem de a face cu difteria, tusa măgărească ori scarlatina. Căci numai așa putem împiedeca răspândirea boalelor lipicioase.

III.

Acum că cunoaștem cauzele boalelor lipicioase și știm chiar, cum să ne păzim de ele și cum să împiedecăm răspândirea lor, rămâne să cunoaștem mersul boalei dintru început, până a nu se fi întărit. Căci numai astfel vom ști să luăm măsurile trebuitoare din vreme și să preîntîmpinăm incuibarea mai departe.

Spre acest scop vom înșira semnele de căpetenie ale pojarului, scarlatinei, difteriei și tusei măgărești.

Pojarul. Dacă un copil e morăcnos, plânge mult și pierde pofta de mâncare și mai ales dacă noaptea îi arde pielea și nu doarme bine, dacă 'i-se ro-

șesc ochii și lăcrimează des, dacă se ascunde de lumină, tușește și e răgușit, trebuie să ne temem de pojar. Ear' dacă mai târziu se arată pe față, apoi pe trupul întreg, pete micuțe roșii, putem fi siguri, că copilul a căpătat pojarul.

Scarlatina samănă cu pojarul, așa că oamenii neștiutori nici că le pot deosebi. Dar' este cu mult mai primejdioasă. Dacă un copil se simte foarte ostenit, îl dor toate celea, pelea îi arde din cale afară și se plânge de dureri în grumaz (gât) și se arată niște pete mari roșii pe trupul întreg, afară de față, să fim siguri, că el a căzut în scarlatina. Uitându-ne cu ajutorul unei linguri în grumaz, vom vedea, că cerul gurii și grumazii sunt foarte roșii.

Difteria e cea mai primejdioasă dintre boalele lipicioase. Ea seceră ne-numerate vieți de copil, deși o putem iute și ușor cunoaște. Semnele difteriei sunt: dureri la înghițit și grumazi roșii, umflați și acoperiți cu pete albe-suri. Pielea copilului arde din cale afară; copilul atins se simte grozav de amărit și răsufă greu.

Tusa măgărească e mai puțin primejdioasă, dar' cu toate acestea e neplăcută; căci nu odată îi apucă sudori de moarte pe copiii îmbolnăviți. Semnul cel mai de căpetenie al acestei boale e tusa, care ține une-ori o minută întreagă și al cărei început samănă cu sbieratul măgarului. Câteodată samănă tusa și cu lătratul.

Știind noi semnele amintite și împlinind povețele înșirate mai sus, numărul boalelor lipicioase și mortalitatea copiilor, viitorul nației, se va micșora și neamul nostru se va sporî. Noi Românii trebuie să nizuim a ne înmulți, căci numai așa vom eși biruitori asupra năcazurilor ce ne apasă astăzi. Viitorul e al națiilor numeroase. Nizuința noastră de căpetenie să fie ca să devenim un popor numeros.

Multe din povețele înșirate se potrivește și pentru alte boale lipicioase. Am vorbit însă numai de cele patru, ca fiind mai primejdioase și îndatinate.

Dr. Beu.

Din stupărit.

XIII. Albinele răpitoare.

Albinele foarte ușor pot să devină răpitoare, primăvara sau toamna, cu deosebire când nu află nimic pe afară. Și nu stupii slabi devin răpitori, ci cei mai bogați în albine, adică cei mai buni. Ear' ca pradă își aleg stupii cei mai slabi, rămași fără matcă sau sêraci în albine, care nici nu prea sunt în stare de a se apăra față de un stup puternic ce ar da năvală asupra lui.

Ca ori-și-ce rele, așa și răpitul e bine să-l știm preîntîmpina.

De aceea vom îngriji să avem stupi bogați în albine și matce tinere. Coșnițele să fie bine făcute, să n'aibă crepături sau găuri, cele de nuiele să fie bine lipite, — ca albinele să nu poată intra și eși decât prin urdiniș. Acesta încă să fie primăvara și toamna strîmtat după numărul albinelor. La stupii mai slabi, urdinișul să fie așa de îngust, încât să nu poată eși deodată mai mult de două albine. Între altele ne vom feri de a nutri stupii în timpul zillii sau de a lucra mai mult la ei, când peste zi este mai cald. Când umblăm cu miere, nutrim stupii, să fim cu mare luare aminte, nu cumva să rămână rămășițe de miere pe coșniță sau pe lîngă ea, dar' nici pe jos, în stupină sau în jurul stupinii. Fagurii cu miere, scoși din stupi, trebuie așezați la loc atât de bun și sigur în stupină, încât nici miros de miere dela ei să nu ajungă la albine și acestea să nu poată ajunge la faguri. Altcum mai bine e să se depărteze cu totul din stupină.

O stupină bună, închisă de toate părțile, în care stuparul poate lucra fără de a fi supărat, de albinele din alți stupi, de asemenea ajută mult, ca albinele să nu devină răpitoare.

Întîmplându-se din vre-o pricină sau alta să avem de lucru cu albine răpitoare, fie aceste din stupina noastră sau din altă stupină, vom purcede cum urmează.

Se strîmtează urdinișul așa, încât să nu poată intra s'au eși deodată mai mult de două albine. Astfel răpitoarele nu pot năvăli cu grămada în coșniță și stupul amenințat se poate apăra mai cu înlesnire. Bine e să se frece urdinișul acestei coșnițe cu usturoiu (aiu) din greu; mirosul de usturoiu supără albinele. Totodată se va așeza de-acostiuș înaintea urdinișului o bucată de sticlă, care și ea împiedică încâtva năvala răpitoarelor.

De cu seară, stupul amenințat se va cerceta. Dacă e bogat în albine, dar' lipsit de matcă, și avem la îndemână o matcă de rezervă, 'i-o dăm pe aceasta numai decât și totodată îi dăm și hrană peste noapte.

Alt mijloc este: Să cercetăm, pe dată ce am observat răpirea, din care stup se trag albinele răpitoare. Aceasta se face luând un păhar mai mare cu puțină făină de grâu și-l ținem în preajma urdinișului la coșnița cu stupul amenințat de răpitoare. Acestea sboară în păhar și se murdăresc cu făină, așa că ușor se pot urmări, în care stup intră. Acestui stup încă 'i-se dă hrană atât peste noapte cât și peste zi. Simțind alte albine mirosul de miere în acest stup, vor cerca să fure și ele, silite fiind să-și apere averea lor. Destul că avînd de lucru și peste zi în coșnița lor și și nutriment mai mult, se vor conțeni dela răpire.

Stupul prigonit, fiind slab, se va împreuna cu un alt stup, ear' în locul lui se pune o coșniță goală (deșartă), pentru-ca în zilele ce urmează să vadă răpitoarele, că n'au ce mai căra. Coșnița goală se va pune culcată și se freacă pe dinlăuntru și pe dinafară cu usturoiu.

Albinele răpitoare, după-ce ved că nu mai au ce căra din coșnița goală, adese rearcă la coșnițele învecinate, care și ele pot să devină prada răpitoarelor. Se vor strîmta deci urdinișurile, spre a nu urdina decât două albine deodată.

Vezînd mai multe albine încăerate dinaintea unei coșnițe, e semn, că stupul e prigonit de răpitoare. Acestea caută după crepături și găuri ca să între pe furiș. Unde lupta s'a început și se urmează în toată puterea până de cu seară, acolo trebuie aplicate mijloacele arătate mai sus pentru curmarea rēului.

Unii stupari mai folosesc și alte mijloace afară de cele înșirate. Pentru stuparii de toate zilele este de ajuns să aplice mijloacele, de care am făcut amintire.

Cum să ferim copiii?

Sub această numire „*Vatra*“, acest boboc de foaie românească literară ilustrată, a publicat o expunere, pe care o retipărim aici aproape întocmai.

Copiii, când se joacă, bagă în gură sau în urechi tot ce le cade în mână și nu arareori ajung în primejdii fel și fel. Eată câteva mēsurī pentru când sūnt în primejdie:

Dacă copiii înghit ace, cuie sau alte lucruri mici și ascuțite nu e de loc bine să le dăm leacuri ca să verse. Mai bine le dăm să înghită întreagă, nemestecată, o coajă uscată de pâne sau și un albuș de ou nefert.

Dacă înghit monede, adecă bani de aramă sau de argint, li se dă „oleiu de ricin“. Când banul stă în gât așa că copilul se înecă, trebuie să-l scoatem cu degetele, ear' dacă nu-l putem scoate, atunci așezăm copilul cu capul în jos și-l lovim îndesat și repede după ceafă. Urmarea este, că banul ese ori ajunge în stomac (rînză) și atunci „oleiul de ricin“ o aruncă din stomac.

Dacă bagă mazere în urechi e cel mai primejdios lucru să încercăm noi înșine a scoate mazerea; căci în loc să o scoatem mai vîrtos o afundăm vrînd nevrînd. În acest cas trebuie chemat doctorul.

Când le intră ceva în ochiu nu e bine să frecăm ochiul. Geana din jos o deslipim de ochiu și vezînd vre-un obiect străin îl curățim cu colțul unei năfrămi (cărpe, batiste) curate de mētasă.

Dacă nu vedem nimic, atunci prindem geana din sus, o deslipim și o tragem peste geana din jos de mai multe ori, până ce obiectul străin alunecă și se prinde de geana din jos. Putem freca geana din sus dela coada ochiului înspre nas, fiindcă obiectul alunecă înspre colțul ochiului și ese la iveală. După aceea ochiul se spală, dacă e înroșit, cu apă rece și se aplică oblojeli (compresse) cu apă de plumb. De cumva obiectul străin nu l-am putea scoate de loc, punem pe ochiu oblojeli calde și chemăm doctorul.

Dacă le-a intrat în nas boabe sau altceva nu e bine să scotocim după ele, căci intră și mai afund. Mai potrivit e să dăm copilului tăbac (tutun) măcinat, firește în narea slobodă. Copilul strănută și astfel boaba sare din nas.

Purecele intrat în ureche se scoate așa că așezăm copilul cu urechea în sus și turnăm înlăuntru o lingură de apă caldă. Purecele ese de-asupra apei. Dacă copilul se scoală repede, apa se scurge cu purece cu tot.

Scutirea de foc și putrezire a coperișelor de șindilă.

Cel mai eftin și nimerit scut este să feștim (spoim) coperișele de șindilă (șisă) cu păcură ferbinte, în două rînduri după olaltă. Urmează fără zăbavă presărarea cu pulbere (făină) de cărămidă pisată și trecută prin sită. După câteva zile feștirea cu păcură și presărarea cu multă pulbere de cărămidă ar fi bine să se repețească. Cu chipul acesta dobândim coperișe aevea trainice, care nu ard nici nu putrezesc. Astfel cetim într'o foaie nemțească vrednică de încredere.

Curățirea mobilelor de stejar.

Petele de grāsime, de care s'ar fi molipsit scaunele, mesele sau alte scule de stejar (gorun), se pot scoate prin spălarea cu bere caldă. Pentru de a le face să strălucească, ele se vor freca cu o perie înmuiată de repețite ori în bere caldă, care s'a fert în amestec cu puțină ceară și zăhar. După ce s'au svintat se freacă bărbătește cu un petec moale de postav.

Nutreț spornic.

În scopul de a prăsi nutreț din greu, cutare econom germân s'a pus și a sēmēnat mazere și cucu ruz în acelaș pămēnt. Și fiindcă acesta era mănos și bine pregătīt, mazerea în curēnd a îmbrățīșat firele de cucuruz, formānd împreună un tufiș îndesat de mărimea unui om. Destul că acestea două plante au dat nutreț

decum nu s'ar putea mai mult și prețios. Deși nu ne spune, dar' a bună seama, că într'aceea au săpat plantele, odată sau de două-ori. Economii nostri ar putea face și ei o cercare, fie și numai pe uu petec de pămēnt, lăsānd cucuruzul ceva mai des ca de obicei.

Contra strepezilor în șunci.

Pentru de a scuti șuncile afumate de strepezi (vermuleți), ele ar trebui păstrate undeva la răcoare și la aer, după-ce mai întāiu s'au fost băgat în săculețe de pânză rară, legate la gură. Urmarea este, că n'au cum se viri muștele, din a căror ouē se ivesc strepezii atāt de grețoși. Dacă șuncile rēmān peste vară desgolite ca de obicei, muștele își furișează ouēle peosul golaș s'au în cutare tăietură a șuncii, de unde strepezii ușor pot ajunge înlăuntru.

Știri economice.

Dreptul cambial. Sub această numire, dl *Ioan Socaciu*, profesor la școala comercială română din Brașov, a scos de sub tipar o carte bine întocmită asupra dreptului cambial. Prețul unui exemplar 2 fl. Această carte răspunde la o trebuință foarte simțită. Cărturarii nostri sătești adese au de a face cu cambii (polițe, vehsele) și drept orientare mai de aproape n'au decât să-și cumpere „dreptul cambial“, unica carte românească de acest soi.

Uscătoare de poame. Comisiunea economică a comitatului Sibiu dispune de o uscătoare mai mare și una mai mică de poame, pe care le dă spre folosință degiaba pentru un timp oare-care. Spesele transportului are să le poarte cel care le folosește. Cere-rile sūnt a se înainta până la 1 Iunie n. a. c. la comisiunea numită.

Starea sēmēnăturilor. După dările de seamă sosite la ministerul ung. de agricultură, starea sēmēnăturilor de toamnă în Transilvania și Ungaria este până acum mulțumitoare. Timpul pentru sēmānarea grānelor de primăvară a fost priincios așa, că aceste lucrări sūnt pe sfîrșite. În România a căzut săptămāna trecută o ploaie, care a făcut mult bine sēmēnăturilor; în județul Jalomița, recolta viitoare se presupune a fi foarte bună. Nu mai puțin mănoasă va fi recolta și în celelalte părți ale regatului român. Prețul bucatelor, atāt la Ioi, cât și în străinătate, nu prea merge urcāndu-se.

O principesă ciudată. Principesa de Hamilton și-a clădit în palatul ei din Londra, capitala Angliei, un pompos grajd de vaci. În fiecare zi principesa își mulge ea însași vaca ei îndrăgītă și tot ea pregătește și untul. Grajdul e întreg de marmoră și costă o avere întreagă.

Filoxera. În comuna *Cristurul-sădesc* din comitatul Tirnăva-mică, ivindu-se filoxera, viile au fost puse sub carantină (opreliște).

Vițel cu două capete. Învețătorul V. Teuca ne-a împărtășit întēmplarea ce urmează:

În comuna F. Tout, comitatul Bihorului, vaca unui țeran era să fete la 6 l. c. st. v. Neputând feta, în ziua următoare vaca a fost belită. Înăuntru s'a găsit zăcând întors o viția foarte mare cu două capete și având patru ochi și două urechi.

Producțiunea aurului și argintului în anul 1893. După-cum spun ziarele, producțiunea aurului în anul 1893 a fost cu vre-o 22 milioane fl. mai mare decât în 1892, ear' producțiunea argintului a scăzut cu 14½ milioane fl. față de anul 1892.

Aurul produs în anul 1893 prețuește 163,540.000 fl. Cel mai mult aur s'a produs în Australia, Africa-de-sud, Rusia și în Statele-Unite din America-de-nord; cea mai mare cântătime de argint s'a produs în Statele-Unite din America-de-Nord, Mexico, Chile, Peru, Bolivia și Australia. Prețul aurului produs se împarte astfel: Australia 65,600.000, Africa-de-sud 52,220.000, Rusia 53,940.000 și Statele-Unite din America-de-nord 50,000.000 fl. În anii din urmă producțiunea aurului a fost și anume în anul:

	Australia	Africa-de-sud in milioane fl.	Rusia	Stat.-Unite
1886	54.85	0.70	38.44	50.20
1887	54.65	1.22	42.41	52.00
1888	54.65	8.44	42.97	48.00
1889	58.96	8.43	45.20	52.00
1890	54.80	18.90	48.17	51.00
1891	56.71	29.15	47.63	50.00
1892	61.60	46.38	48.40	47.50
1893	65.60	56.22	53.94	50.00

Din traista cu povețele.

Întrebarea 97. În legătură cu hotărîrea ministrului unguresc publicată în „*Foaia Poporului*” nr. 2 din 1894 pagina 22, hotărîre, prin care se îngăduie unor birtași (crăcimari) să vîndă beuturi și în piață, cu prilejul tîrgurilor, Vă rog a-mi răspunde, că este vorba numai de tîrgurile săptămânale sau și de tîrgurile de țară (bilciuri)?

Am o fetiță, care a învățat la școala română 3 ani, la cea ungurească 4 ani și la școala nemțească 2 ani. Fetița știe să vorbească în tustrele limbile și aș dori să devină învățătoare. Ca plugar simplu ce sînt, nu știu, ce ar fi de făcut. Vă rog deci să-mi împărtășiți, pe ce cale să apuc și îndeosebi, ce pregătire se cere pentru ca să devină învățătoare?

M. A. S.

Răspuns. Dacă ești birtaș cu licență în regulă, adresează-te la direcțiunea ungurească de finanțe în Sibiu cu rugarea să-ți îngăduie vînzarea de beuturi în piață la tîrgurile de săptămână și de țară.

Pentru a putea răspunde apriat la a doua întrebare, ar fi neapărat să cunoaștem mai de aproape, dacă și încât fetița și-a însușit pregătirea cuvenită. Între altele ar trebui să știm, câte clase a „absolvat” și ce spor a făcut. Și fiindcă D-ta nu te vei fi pricepînd, pune-te în conțelegere cu directorul școalei române de acolo și stăruie să ne împărtășească apriat, cum și ce. Judecînd după cuprinsul scrisorii D-tale credem, că ar fi de lipsă să trimiți fetița vre-o 2 ani la școala civilă românească de aici, apoi să se pregătească pentru examenele de pedagogie. Avînd pregătirea cuvenită, ar putea trece aceste examene în curs de 1 an.

Întrebarea 98. În comuna noastră Valeadeni se află un om sêrac, dar' vrednic, al

cărui băiat, acum de 17 ani, a trecut 4 clase elementare cu succes laudabil la școala germană din Reșița. Nefiind în stare a-l susține mai departe la școală, omul nostru ar voi să-și dea copilul la o școală de pădurărit pe speșele statului. Vă rog deci să-mi răspundeți la întrebarea: Este undeva în Ardeal vre-o școală de pădurărit, în care tinerii să fie crescuți pe speșele statului? Dacă da, care sînt condițiile de primire?

G. Cătană,
învățător.

Răspuns. Afară de academia din Șemniț și tehnica din Budapesta, unde nu se primesc decât absolvenți de gimnasiu sau de școalele reale, nu știm să fie în Ungaria institute, în care s'ar pregăti forestieri sau alți asemenea amployați. În timpul mai nou s'au înființat prin ministeriul unguresc de agricultură vre-o patru școale de pădurărit pentru care vor să devină codreni (gornici, vornici; germ. Forstwart; ungurește erdösz) și fiindcă între cetitorii noștri se vor afla mulțișori, care ar dori să știe, cum și ce, am ținut că vor fi binevenite condițiile mai de aproape, pe care le-am fost publicat în „*Foaia Poporului*” nr. 25 din an. 1893. În Ardeal s'a înființat o școală de pădurărit, anul trecut, în *Gurghiu*.

Întrebarea 99. Economii de aici ar fi aplecați să înființeze un fel de tovărășie în scopul de a veni în ajutorul celor păgubi prin moartea vitelor. Nu știu, dacă există statute de acest fel, tipărite sau puse în practică. Vă rog deci să-mi trimiteți un exemplar de statute sau să mă îndrumați spre a le căpeta de aiurea.

Z. Tiliuca,
capelan.

Răspuns. Tovărășii locale de acest fel nu credem să poată isbuti. Căci întemplantu-se să moară multe vite deodată sau în scurt timp, fondul și așa mic al tovărășiei ar slăbi cu deservire. Destul că chiar și societățile cu sute și mii de membri abia au de unde întreveni cu despăgubiri în regulă. Acest neajuns a îndemnat pe ministrul unguresc de agricultură să aștearnă dietei un proiect de lege pentru stringerea unui fond, din care să se poată despăgubi vitele perite din țeara întregă. După votarea acestei legi, economii vor fi nevoiți să plătească taxe destul de mari, mai ales de dragul unor ținuturi din Ungaria de nord unde vitele adese mor de ofiță. Așadar răbdare.

Întrebarea 100. Vă rog a mă încunoștiința în „*Foaia Poporului*”, de unde aș pute căpeta 1½ măji metrice de sîmîntă de trifoiu roșu de soiul cel mai bun și cu ce preț, pe bani gata?

Să află aici mulți economii, cari ar voi să cumpere sîmîntă de trifoiu sub condiție de-a solvi prețul după un an, neavînd acum de unde plăti. Nu cumva li-s'ar vinde cu ajutorul unui cambiu?

G. Murășan,
învățător.

Răspuns. În „*Foaia Poporului*” nr. 7 din a. c., așadar cu săptămîni mai înainte, s'a fost publicat un apel, prin care comitetul „*Reuniunii agricole române*” de aici s'a imbiat cu vînzarea de sîmîntă de trifoiu, luțernă și napi de nutreț. Dacă ai fi luat mai bine seama, cetind foaia noastră, ne-ai fi scutit de acest răspuns și totodată ai fi putut căpeta sîmîntă dorită. Într'aceea a trecut sorocul împărtîirii prin comitetul amintit. Rămîne deci să te adresezi la un neguțator bun, d. p. la L. Reschner în Sibiu, E. Mauthner în Buda-

pesta, W. Mühle în Timișoara sau la Graf Attem's Gustverwaltung în Graz, cerînd anume sîmîntă de soiu ales. Prețul se poate afla din cataloage care, la cerere, și-se trimit bucuros și fără amănare.

De cumpărări pe datorie, fie și cu ajutorul cambiilor, nu poate fi vorba decît avînd de-a face cu neguțatori de aproape cunoscuți. Dacă economii, de cari faci amintire, ar fi intrat în Reuniunea noastră agricolă ca membri, ar fi primit și dîșii sîmîntă de giaba. Calea cea mai nimerită ar fi să înființăm în comună o tovărășie agricolă, prin mijlocirea căreia a-ți putea îndeplini dorința atinsă și multe altele.

Întrebarea 101. Am la teascul de caș un fus, care a crepat tocmai prin răvașe. Veriga ar trebui vîrsată pe fus, deoarece-ce faurul (covaciul), nu o poate lega. Vă rog deci a mă lămuri, dacă și cum aș putea să întocmesc fusul din vre-o 6 tacămuri vechi de tombac, de care nu am trebuință?

Ioan Bucur.

Răspuns. Dregerea unui fus și rofat prin vîrsarea de tombac este o lucrare măștrită, care presupune destoinicie cum și scule, vase și întocmiri anumite. Dar' nici că se plătește să strici 6 tacămuri de dragul unei crepături. Mult mai bine va fi să încredințezi dregerea fusului unui vîrsător de clopote sau și unui căldărar sau tinichegiu din cutare oraș apropiat. Dacă voești tocmai să cruți din spese, imbie tacămurile drept plată pentru lucrul, pe care d-ta și așa nu l-ai putea isprăvi în regulă, ori câte povețe și-am împărtăși în scris.

Întrebarea 102. Niște economii de aici m'au recercat să le cumpăr un trior bun și ieftin pentru alegerea grăului. Nefiind pricepător în ale mașinilor agricole, Vă rog să mă îndrumați, de unde s'ar pute cumpăra un trior bun?

Răspuns. Sfatul nostru ar fi să stărui pentru cumpărarea unui trior a avea bun, trainic și spornic, fie și mai scump, dacă este să răsplătească cu prisos speșele cumpărării și să întrunească toate cerințele dorite. Cerînd trebuința, prețul se poate solvi și în rate. Calea cea mai nimerită ar fi înființarea unei tovărășii agricole, care și-ar putea cumpăra trior și cu vreme multe alte mașini și c. l. Cu ajutorul unui trior mai mare și spornic, cumpărătorii ar curăți bucatele lor și totodată ar pute închiria mașina pe seama altora, încassând astfel ratele de solvit în parte sau peste tot. Triori, care să întrunească condițiile atinse, imbie *Carol F. Fickeli*, Piațmică nr. 32 în Sibiu, cu prețul de 93 și 120 fl., după mărime. La cerere vi-se trimite catalogul de prețuri ilustrat cum și o îndrumare pe românește.

Posta redacției.

D-lui Fr. . . . în C. m. La Institutul Tipografic nu se află și nu știm pozitiv, dacă protocoalele din 1887 s'au tipărit dechilin sau ba. Cele din 1892 și 1893 s'au publicat în „*Tribuna*”, de atunci, nu și dechilin. Rămîne deci să-ți procuri „*Tribuna*” din acel timp.

D-lui V. M., înv. în F. Bucuros am fi publicat notița trimisă, dar' mărturisim că n'am putut ghici, în ce consistă „noima” lucrului, fătarea de viței gemeni fiind o întemplantare nu tocmai neobișnuită. În treacăt fie zis, poate că aiurea în Ardeal, aici însă și în părțile Brașovului, Bistriței și c. l. s'au adus vite „Pinzgau” direct din patria lor. De altcum, cu plăcere vom publica povețele promise, te rugăm însă de o stilisare aievea poporală și cât mai îndemnatică.

Institut de credit fonciar în Sibiu

(BODEN-KREDIT-ANSTALT IN HERMANNSTADT).

Sporer-Gasse Nr. 2.

Toate afacerile de bancă și de cambii, precum și intermediari în comisiuni se fac aici cu cele mai favorabile condițiuni în

Cassa de schimb a institutului.

Primirea de alocări de bani cu interese.

Vindere și cumpărare de efecte, cu deosebire bilete hipotecare și alte hârtii de depuneri, apoi sorte de bani din țeară și străinătate (note monede).

Avansuri pe efecte, precum și pe conto-current.

Escompturi de cambii, efecte și cupoane.

Mandate și afaceri de incasso.

Dispozițiunile mai detaliate se pot vedea în localul institutului.

Despre toate cesiunile, care tae în afaceri de bancă se dau *informațiuni gratis*.

Privitorii la cruțarea speselor la trimiterea de bani, la cerere se trimit din partea institutului *cecuri postale*.

Formulare pentru petițiunile de împrumuturi pe ipotecă precum și îndrumările necesare se dau din partea institutului.

Informațiuni mai de aproape în materie de instituturi dau și domnii:

Paul Theil, avocat în **Sibiu**.

Dr. Carl Oberth, avocat în **Medias**.

Albert Gross, avocat în **Elisabetopole**.

Dr. Nicolae Motocu, avocat în **Făgăraș**.

Dr. Gustav Krasser, avocat în **Sas-Sebeș**.

Dr. Bela Gal, avocat în **Alba-Iulia**.

[819] 2-8

Institut de credit fonciar în Sibiu.
(Boden-Kredit-Anstalt in Hermannstadt).

Recunoscut ca cel mai bun și mai sănătos

adaus

la cafeaua de boane.

Se găsește pretutindenea.

Sel. Kneipp

Recomandat de autorități medicale

pe seama

femeilor, copiilor, care sufer de stomac etc.

$\frac{1}{2}$ chilo 25 cr. (50 bani).

Indispensabil pentru fiecare gospodărie și fiecare beator de cafea e

CAFEAUA KNEIPP-MALZ-KATHREINER

cu gustul cafelei în boane.

Important pentru fiecare femeie casnică și mamă.

Sănătatea și bunăstarea familiei se găsesc mai ales în mâinile femeii și mamei! Cătră ele se adresează dar' introducerea „Cafelei Kneipp-Malz-Kathrein”. Ea e cea mai bună, singurul, firescul și sănătosul adaus la cafeaua în boane. Nici unei femei nu îi mai este îngăduit să rămână nepăsătoare în fața acestei cesiuni. Ea e de o eminentă importanță pentru sănătate și gospodărie! Pentru întâia-ooră se oferă un **product indigen**, o adevărată cafea sănătoasă și cafea pentru familie! Gustoasă, sănătoasă și nutritoare dela sine, „Cafeaua Kneipp-Malz-Kathrein” ca adaus păstrează cafelei în boane plăcuta ei aromă. A se începe cu un adaus de a treia parte și se poate indica adausul, după plăcere, până la jumătate și peste aceasta! Așadar' câtă economisire în asemănare cu surrogatele folosite până acum, care singure sunt cu neputință de gustat și pe lângă aceasta în cele mai multe cazuri sunt vătămătoare sănătății și în tot cazul numai mijloace de colorare. Că și cafeaua în boane, beută neamestecată e „otravă” și are ca urmări boale de stomac și de nervi, inclinarea spre apoplexie, tremurarea mânilor etc. — știe fiecare gospodăreasă! Prin urmare cât de binevenit trebuie să-i fie un adaus, care pe lângă avantajile amintite, înlătură și efectele vătămătoare sănătății ale cafelei în boane! Succesul fără păreche în un timp atât de scurt dela introducerea ei, e cea mai strălucită dovadă în favorul ei! „Cafeaua Kneipp-Malz-Kathrein” se mai fabrică acum atât de excelent încât nu se simte nevoia unei amestecări meșteșugite și ea se macină și se toarnă simplu împreună cu cafeaua în boane și poate fi gătită în toate felurile până acum obicnuite. Pentru bolnavi și pentru persoanele slăbite, anume pentru copii absolut nu mai există un mijloc de hrană mai excelent ca Cafeaua-Malz, care se macină, se ferbe 5 minute, se strecoară și se amestecă cu miere (ori zăhar) și cu lapte. E cesiune de conștientă pentru fiecare mamă a încerca aceasta; ea și copiii nu o vor mai părăsi!

[227] 3-11

NB. Pentru a se feri de imitații, la cumpărare să se iee seama la numele

Kathreiner

Marfa dată deschis sau în pachete scotite cu înșelăciune să se refuze necondiționat.

CAROL F. JICKELI,

Piața-mică nr. 32. SIBIIU. Piața-mică nr. 32.

Instrumente de zdrobit pentru morari în calitate garantată.

Druguri de peatră în greutate de 1 chlg.
1 fl. 35 cr.

Druguri de peatră franțuzești fără gaură, greutatea circa 1 chlg. 1 fl. 50 cr.

Druguri de peatră franțuzești cu gaură, greutatea circa 1.10 chlg. 1 fl. 60 cr.

Ciocane germane

à	59	35	40 mm
Greutate aproximativă	1.12	1.53	2.—
1 chlg.	1 fl. 55 cr.	1 fl. 35 cr.	

Cumpenă de apă.

119 cumpenă de lemn de stejar, unsă, cu o placă scurtă de metal
15 20 25 cm lungime
1 bucată: 30 cr. 38 cr. 45 cr.

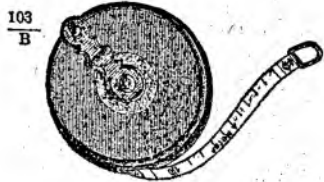

121 cumpenă de apă din lemn de stejar cu placă de metal găurită
20 25 cm lungime
1 bucată: 55 cr. 65 cr.

121 a) cumpenă de apă cu placă de metal, cu libele orizontale și verticale
20 25 30 40 50 cm lung.
1 bucată: 90 cr. 95 cr. 98 cr. 1 fl. 1 fl. 10 cr.

Măsură cilindrică.

Pânză veritabilă
15 mm lată în capsulă de alamă
5 m. lung.
1 bucată: 1 fl. 20 cr.
10 m. lung.
1 bucată: 1 fl. 80 cr.

104 Pânză veritabilă 15 mm lată în capsulă de pele lustruită castanii
5 10 20 m. lung.
1 bucată: 1 fl. 80 cr. 2 fl. 40 cr. 3 fl. 50 cr.

105 Cu legătoare lată de 16 mm împletită cu metal
5 10 20 m. lung.
1 bucată: 2 fl. 2 fl. 75 cr. 4 fl. 30 cr.

Visire pentru buți.

Visire de lemn pentru buți, cele mai mari pentru strînsul de:
10 15 20 hectolitri
1 bucată: 1 fl. 90 cr. 2 fl. 60 cr. 3 fl. 20 cr.

Cumpene pentru fluidități.

Cumpene Wagner pentru must, vin sau oțet.
1 bucată 50 cr.

Alcoholometru pentru măsurarea rachiului și spiritului

1 buc. pentru măsurarea de 5—70° 4 fl. 20 cr.
1 » » » » 65—100 » 4 » 20 »
Tabele de reducere pentru calculare 1 bucată 75 cr.

Mașină pentru destuparea sticlelor.

1 bucată 55 cr.

Cumpenă pe arcuți

după figura din stînga
puterea 12 25 chlg.
1 bucată: 52 cr. 1.05 cr.

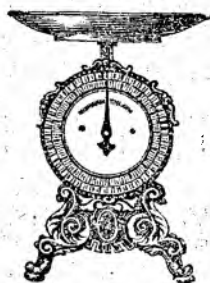

Cumpenă în forma lunii

după figura din dreapta
puterea

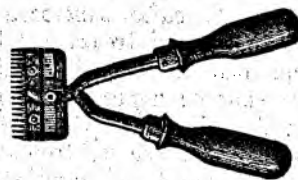
25 50 75 100 125 150 175 200 chlg.
1 bucată: 70 75 75 80 80 85 85 95 cr.

Cumpenă pentru familie.

Pentru cumpenire nu sînt de lipsă ponduri, deoarece- ce pondul se arată prin arătătorul mobil al cadranelui. Puterea până la 10 chlg.
După calitate și lucru.
1 bucată: 2 fl. 70 cr. 2 fl. 80 cr. 3 fl. 60 cr. 4 fl. 25 cr.

Foarfecă pentru cai

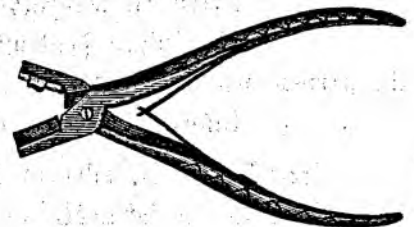
în cea mai bună calitate în executare A. B. C.
1 bucată: 2 fl. 65 cr. 2 fl. 20 cr. 3 fl. 60 cr.

Inel pentru botul taurului.

Strânge cu capetele sale păretele despărțitor al nărilor, pe când de cealaltă parte se leagă sfoara. Taurul cel mai puternic și mai furios poate fi ușor cârmuit de acest inel. 1 bucată: 35 cr.

Clește pentru oi.

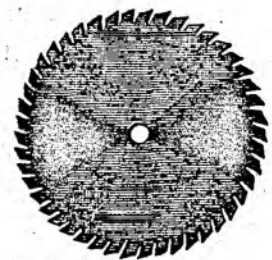
Servește pentru însemnarea oilor. După forma găurii din fer. 1 bucată: 1 fl. 65 cr. până la 2 fl.

Clește pentru porci.

Servește pentru a trage un inel prin botul porcului, care-l împiedică
1 clește 45 cr. 1 inel 1 cr.

Firez pentru ferăstrae circulare.

Garanția pentru cea mai bună calitate.

Diametru:	4	5	6	7	8°	
1 bucată:	fl. 1.—	1.25	1.60	1.90	2.25	
Diametru:	10	12	14	16	18	20°
1 bucată:	fl. 3.—	4.—	5.40	7.10	9.—	11.50
Diametru:	22	24				
1 bucată:	fl. 14.10	16.80				

Pile pentru ferestrele circulare.

în lung. de	18	20	23 cm.
Bastard 1 bucată:	—24	—30	—37 cr.
1/2 Smooth 1 bucată:	—28	—35	—42
Smooth »	—33	—39	—

Briciuri de ras.

Pe lângă garanție pentru fiecare bucată, fabricatele cele mai bune de Soling
1 bucată: fl. —55 —85 —95 1.35 3.30
Fiecare bucată, care se dovedește că nu e bun se ia înapoi.

La trimiterea prin poștă pentru împachetare și fract 16 cr. Trimiteri prin poștă franco, cu rambursă se plătește porto.
[690] 1—3 Rog ca epistolele să se trimită în limba românească.